

**Konstnärernas
Riksorganisation.**

Rapport

**Konstbranschen
i siffror 2019**

Förord.

För att öka kunskapen om hur konstbranschen ser ut, vad den omfattar och vart den är på väg presenteras nu för andra gången rapporten om **Konstbranschen i siffror 2019**. Den första rapporten lanserades år 2017.

Innehållet begränsas av den problematik som finns i att få fram officiell statistik på området. Rapporten fokuserar därför på det som det faktiskt går att få fram siffror på. Aktörerna på marknaden som presenteras är avgränsade till framförallt de som förmedlar konst, t ex gallerier och konsthandlare, men även till den som skapar konst, konstnären.

Det är alltså inte en komplett bild av branschen som presenteras. Även om resultatet fortsatt följer trenderna från förra rapporten så finns det intressanta iakttagelser. Vi har till exempel tittat extra på digitala plattformar som är en kategori bubblare som ökat i antal de senaste åren och som kommer bli intressant att följa framöver. Exporten av konst är fortsatt betydligt högre än importen av konst och exporten har ökat de senaste två åren efter en kraftig nedgång ett par år tidigare. Effekten av en förstärkning 1 juli 2018 av Följerätten, en lagstadgad vidareförsäljningsavgift,

förväntas ge ökad ersättning till konstnärer/upphovspersoner men har i denna rapport ännu inte hunnit slå igenom.

En svagt positiv eller snarare stabil bild av marknaden kan alltså rönas. Hoppfullt med digitala plattformar men oroande när det gäller antalet gallerier/konsthandlare och antalet konstföreningar som fortsätter minska. Det som dock skiljer dem åt är att galleriernas/konsthandlarnas totala omsättning fortfarande är densamma medan konstföreningarnas inköp fortsatt minskar.

Konstnärernas Riksorganisation vill särskilt rikta ett varmt tack till alla som bidragit i arbetet för Konstbranschen i siffror 2019: Mats Lindberg (VD Bildupphovsrätt), Greta Burman (Förbundsdirektör Sveriges Konstföreningar), Cecilia Hillström och Eva-Lotta Holm Flach (ordf och styrelseledamot Svenska Galleriförbundet), Maj Sandell (VD Konsthantverkcentrum), Astrid Andersson (Svenska Konstnärsförbundet), samt Maria Adenfelt (managementkonsult Governo) som har skrivit rapporten.

Eva Månsson
Konstnärernas Riksorganisation,
Verksamhetschef

Sammanfattning.

Syftet med **Konstbranschen i siffror 2019** har varit att beskriva, utifrån aktuell statistik, tendenser och nuläge för delar av den svenska konstbranschen. Rapporten är en uppföljning av den rapport som Konstnärernas Riksorganisation presenterade 2017. Utgångspunkten har därför varit att redogöra för de områden som ingick i den rapporten och att utgå från samma metodik.

Vi konstaterar att antalet gallerier och konsthandlare fortsätter att minska, om än långsamt. Den årliga nettoomsättningen för denna grupp av företag har dock ökat något. Konst som säljs via auktioner är det svårt att få en heltäckande statistik över. Vi har utgått från Bildupphovsrätts följerrättsstatistik, vilket kan ses om indikativt men inte heltäckande. Enligt denna har försäljningen via auktioner legat relativt jämt de två

senaste åren. Delar av utvecklingen i branschen pekar på nedåtgående trender. Framför allt gäller det antalet konstföreningar på arbetsplatser och deras inköp till medlemslotterier. Även om den nedåtgående trenden ser ut att ha avstannat något kommer det vara intressant att följa framåt och i förlängningen hur det påverkar konstlivet.

Offentliga aktörers inköp av konst har ökat de senaste åren och kommuner är fortsatt den grupp av offentliga aktörer som står för den största delen av inköpen, följt av regioner. Digitaliseringens möjligheter inom konstbranschen avspeglar sig i de ökade antalet digitala plattformar såväl som tillväxt i omsättning. Export av konst har även ökat något de senaste åren medan import av konst har minskat. Om vi kan se en strukturell förändring i branschen med ökad digitalisering och internationisering är intressant att undersöka vidare.

Rapport

Konstnärernas Riksorganisation.

Rapporten är framtagen på uppdrag av
Konstnärernas Riksorganisation av Governo
Författare: Maria Adenfelt, managementkonsult
Grafisk form av Ebba Bonde och Geska Brecevic
Februari 2020
www.kro.se



Innehåll

Inledning	6
Den svenska konstbranschen	7
Konstmarknaden	7
Förmedlare av konst	8
Auktionsförsäljning av konst	10
Offentliga inköp av löskonst och beställd konst	10
Konstföreningar som förmedlare av konst	14
Digitala plattformar som säljkanal	16
Konstnärens inkomster	17
Konst på export och import	19
Avslutande diskussion	22
Vidare studier	22
Hur har vi mätt?	23
Fördjupade diskussion om metod och underlag	23
Källförteckning	24
Bilagor	25
Bilaga 1 - Konstbranschens aktörer	25
Bilaga 2 -Kontaktpersoner för datainsamling	26

Inledning

Konstbranschen i siffror 2019 beskriver tendenser och nuläge för försäljningen i konstbranschen utifrån aktuell statistik.

I november 2017 lanserades rapporten **Konstbranschen i siffror 2017**.¹ Syftet var att beskriva konstbranschen utifrån hur dess aktörer verkar och att utveckla en metodik för att beskriva den ekonomiska utvecklingen.

I **Konstbranschen i siffror 2019** följer vi upp med en beskrivning av nuläget för försäljning av konst och jämför med resultaten från föregående rapport. För att möjliggöra jämförelser har den metodik och de mätmetoder som utvecklades i branschrapporten 2017 använts.

I båda rapporterna har utgångspunkten varit ett pragmatiskt förhållningssätt. Detta innebär att den statistik som har använts rör de delar som är möjliga att mäta genom att nyttja befintliga uppgifter som kontinuerligt samlas in. Försäljning av konst mäts utifrån tre perspektiv; konstnärers, förmedlare och köpare. Metodik och mätmetoder från 2017 års rapport återkommer, men

Konstbranschen i siffror 2019 belyser även den ökade digitaliseringens nya sätt att nå ut till potentiella köpare av konst utifrån ett försäljnings- och distributionsperspektiv.

Syftet med **Konstbranschen i siffror 2019** är att beskriva tendenser och nuläge för försäljningen i konstbranschen utifrån aktuell statistik.

För att beskriva tendenser och nuläge för försäljning i konstbranschen har tillgänglig statistik tagits fram från olika källor. De områden studien täcker är:

- Gallerier och konsthandlare
- Auktionsförsäljning av konst
- Inköp av offentlig konst
- Konstföreningars konstinköp
- Digitala plattformar som säljkanal för konst
- Konstnärernas inkomster
- Konst på export och import

¹ Refereras fortsatt till i denna rapport som "branschrapporten 2017".

Den svenska konstbranschen

Konstmarknaden

Denna studie har tre centrala utgångspunkter. För det första, vikten av att möjliggöra uppföljning och jämförelser över tid genom att utgå från tillgänglig statistik och använda redan tillämpade metoder. För det andra, att konstbranschen är en del av ett större ekonomiskt system där pris och ekonomiskt värde inte alltid är samma sak. Detta är viktigt att ha med sig både utifrån ett kulturpolitiskt och ett näringspolitiskt perspektiv. För det tredje, att utgå från en väl definierad och avgränsad bild av konstmarknaden.

Konstmarknaden delas in i en förstahands- och andrahandsmarknad. Förstahandsmarknaden är den marknad där ett konstverk för första gången introduceras för en publik och säljs. Vanligtvis sker detta på mässor eller genom gallerier. På senare år har det dock blivit allt vanligare att även auktionsverk agerar på förstahandsmarknaden, dock är detta fortfarande ovanligt i Sverige. Att föra ut nya konstnärer och berätta om dem för omvärlden kräver stora resurser och intensiva

marknadsföringsaktiviteter. Andrahandsmarknaden utgörs av konstverk som har sålts tidigare och därmed redan existerar på marknaden. Det är på denna marknad som auktionsverk främst agerar men också konsthandlare som handlar med klassisk samtida konst. Detta är en mer förutsägbar marknad eftersom det till skillnad från förstahandsmarknaden finns information om tidigare försäljningspriser. Dessutom finns det som regel mer information om konstnären eftersom denna redan är etablerad.

Konstbranschen består av olika aktörer och det är centralt att förstå hur dessa aktörer är sammanlänkade med varandra. Enligt definitionen och avgränsningarna i denna rapport delas aktörerna upp i tre huvudsakliga grupper. Den första gruppen är de som skapar konst, det vill säga konstnärerna. Den andra gruppen är de som förmedlar konst genom försäljning på förstahands- och andrahandsmarknaden. Den tredje gruppen är köpare, såsom offentliga aktörers inköp av konst såväl som konstföreningar (se **figur 1** nedan).

Figur 1. Modell över konstbranschens system efter kategorierna konstnärer, förmedlare och köpare. Konstbranschen som vi utgår ifrån att mäta i denna rapport är konstnärer och förmedlare.



Förmedlare av konst

Både gallerier och konsthandlare bygger sin verksamhet på att sälja konst, samtidigt skiljer sig verksamheterna åt i några centrala avseenden. En gallerist representerar traditionellt sett konstnärer och säljer deras verk på förstahandsmarknaden. En konsthandlare däremot verkar på andrahandsmarknaden. Konsthandlaren kan visserligen vara inriktad på några särskilda konstnärskap eller delar av konstmarknaden men har inte samma nära samarbete med konstnärer som en gallerist har. Att en gallerist representerar en konstnär innebär att de har som huvuduppgift att sammanföra en konstnär med en köpare av dennes verk. Det tydligaste utåt sett som ett galleri gör är att presentera konstutställningar av de konstnärer som galleriet representerar och att möjliggöra för konstnärer att ställa ut på mässor, nationellt såväl som internationellt. Att hitta en köpare till konstnärers verk innefattar ett gediget och långsiktigt marknadsföringsarbete, vilket kräver ett stort kontaktnät av potentiella köpare.

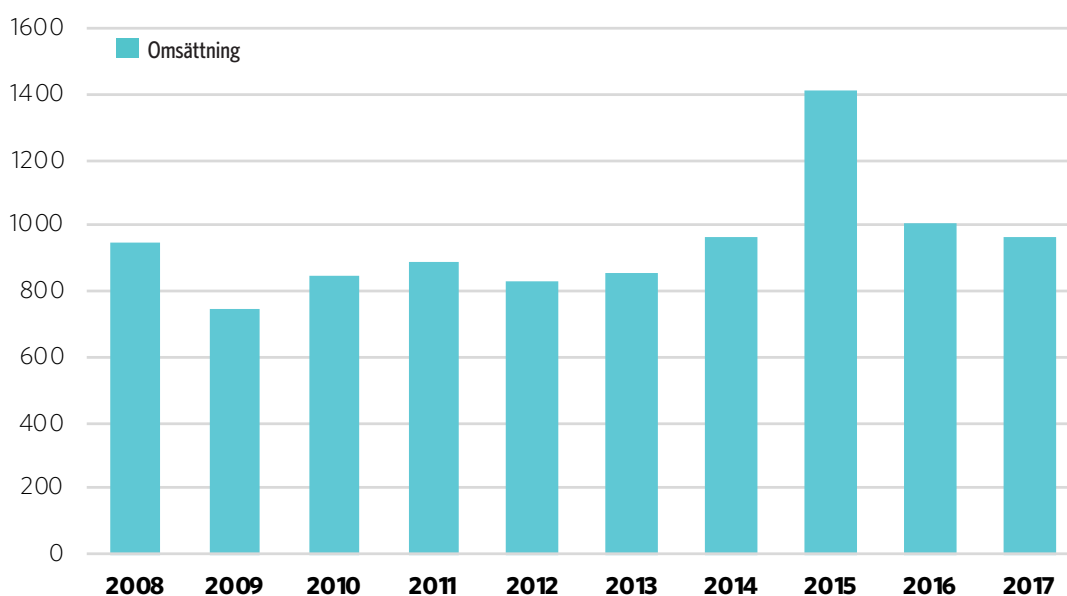
I figur 2 nedan presenteras nettoomsättning för konsthandlare och gallerier mellan åren 2008 till och med 2017.² Nettoomsättningen har legat i ett intervall mellan 743 och 1409 miljoner kronor

med ett genomsnitt på 946 miljoner kronor under tidsperioden 2008 till 2017. Den stora ökningen av omsättningen år 2015 kan förklaras av att det ägde rum minst en försäljning av konst med exceptionellt högt slutpris enligt uppgifter från en av Sveriges ledande konsthandlares årsredovisning.

Antalet gallerier och konsthandlare i Sverige har successivt minskat från år 2011 och framåt (se figur 3). År 2019 fanns det 752 gallerier och konsthandlare. I början av 2010-talet fanns det så många som 916. En majoritet av företagen har 0 anställda, dvs drivs av soloföretagare. Antal företag som har 1–4 anställda har legat relativt jämt de senaste fem åren med ett medelvärde på 129 företag. Antal företag i storleksklassen 5–9 anställda (mikroföretag) har ökat något sen år 2017 men små företag (10–49 anställda) har legat oförändrat i antal över tid (figur 4).

Då statistiken för galleristers och konsthandlares omsättning är sammanslagen hos SCB undersökte vi hur omsättningen hos Galleriförbundets medlemmar förhöll sig till gruppen gallerister och konsthandlare. Jämförelseåret är 2017 och företag med 1–4 anställda. Av Galleriförbundets 39 medlemmar var 24 medlemmar aktiebolag och

Figur 2. Nettoomsättning för konsthandlare och gallerier i mnkr (år 2008–2017). 2019 års penningvärde. Källa: SCB



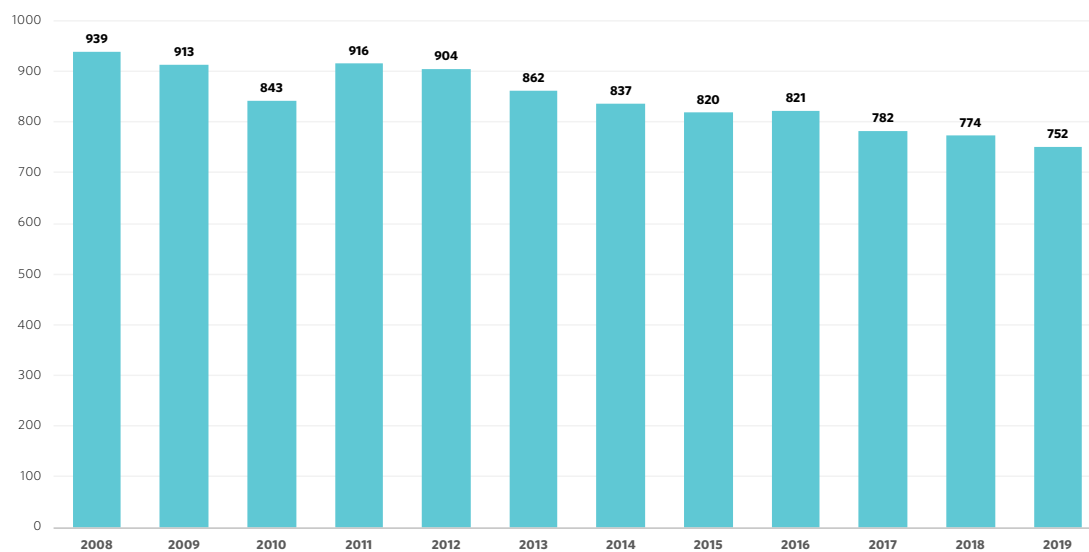
² År 2017 är sista tillgängliga år i statistikdatabasen Företagens ekonomi, SCB.

möjliga att få fram statistik om. Dessa 24 företag hade en genomsnittlig omsättning om 6,6 miljoner jämfört med motsvarande storlek av företag i jämförelsegruppen där 178 företag hade en genomsnittlig omsättning om 2,6 miljoner kronor. Uppgifterna ska ses som indikativa och vi kan inte förklara varför snittomsättning per företag skiljer med 4 miljoner kronor. En möjlig förklaring kan vara att de som är medlemmar i Galleriförbundet

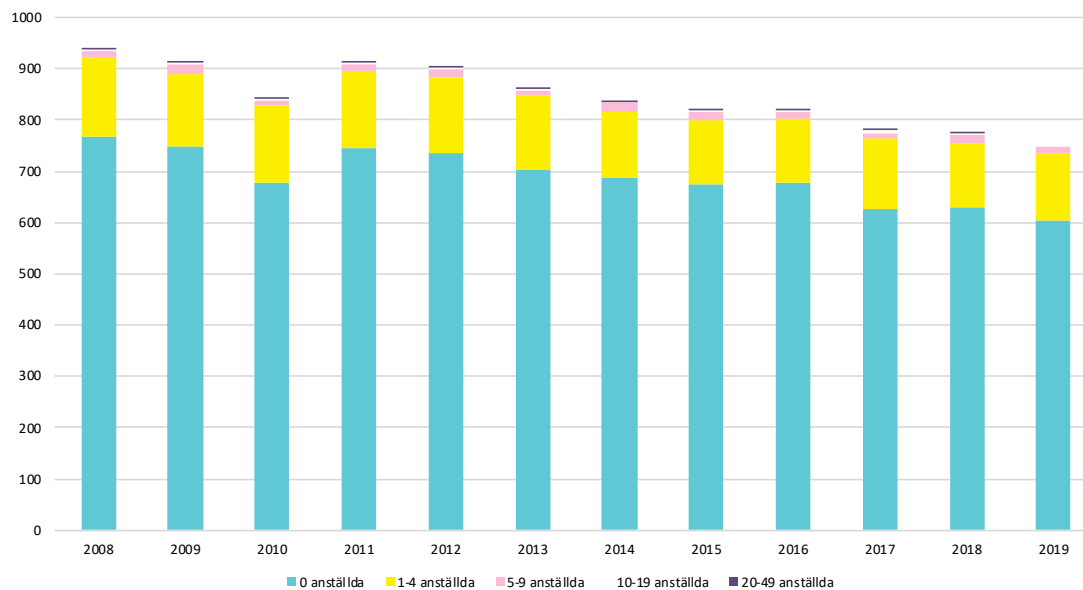
driver företag mer dedikerat, med mer utvecklade nätverk och framgångsrika försäljningar, än den totala motsvarande grupp av företag.

Om gallerier står för en stor andel av försäljningen på förstahandsmarknaden, står auktionsmarknaden för en stor andel av försäljningen på andrahandsmarknaden vilket vi ska diskutera i nästa avsnitt.

Figur 3. Antal konsthandlare och gallerier 2008 till 2019. Källa: SCB



Figur 4. Antal konsthandlare och gallerier, uppdelat efter storlek i antal anställda, för år 2008 till år 2019. Källa: SCB



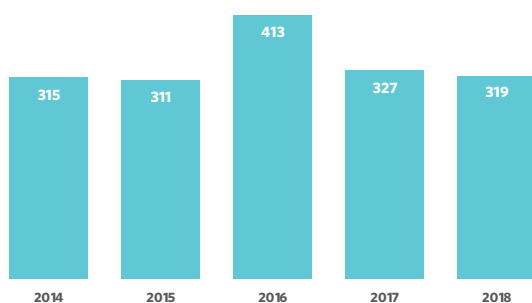
Auktionsförsäljning av konst

Auktionsmarknaden i Sverige består i huvudsak av försäljningar på andrahandsmarknaden. I auktionshusens tjänster, utöver att hitta köpare för ett konstverk, ingår bland annat att värdera, dokumentera och katalogisera verk samt vara en garant för att det som säljs är äkta. Auktionshusens huvudsakliga affärsmodell består i att de tar ut en provision från både säljaren och köparen vid auktioner, både på nätet och så kallat slagauktioner.

I branschrapporten 2017 konstaterades att det var svårt att få fram statistik på försäljning av konst på auktionsmarknaden.³ I efterforskning inför denna rapport upplevde vi samma utmaningar. Vi har därför valt att beräkna auktionsmarknadens försäljning utifrån statistik från Bildupphovsrätt angående totalt hammarlagspris per år. Det ska även noteras att statistiken enbart är för följerättsberättigade verk, vilket innebär att verk där upphovspersonen avlidit för mer än 70 år sedan inte ingår i statistiken. I statistiken ingår inte eventuella förstagångsförsäljningar eller försäljningar som inte har redovisats till Bildupphovsrätt.

I figur 5 nedan framgår att auktionsföretagens försäljningar av konst år 2018 uppgick till 321 miljoner kronor, vilket är en minskning med 8 miljoner jämfört med år 2017. Antal försäljningar år 2018 var 15 154 och år 2017 skedde 15 437 försäljningar.

Figur 5. Följerättsbaserat hammarlagspris i miljoner kr, omräknat i år 2019 års penningvärde. Källa: Bildupphovsrätt



Inköp av offentlig konst

Offentlig sektor utgör en viktig köpare av konst och inköpen utgör ett viktigt inslag i det offentliga rummet. Enprocentsregeln har varit ett verktyg för att säkerställa att det avsätts medel för konst vid nybyggnationer. Den innebär att minst en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnation

er av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer ska investeras i konstnärlig gestaltning. Regeln har bidragit till att den offentliga konsten är ett av de mest tillgängliga konstnärliga uttryck vi har i våra livsmiljöer. Den platsspecifika konsten når även medborgare som inte aktivt söker sig till konstupplevelser, till exempel barn till föräldrar med litet intresse för konst. Enprocentsregeln antogs första gången av riksdagen 1937 i syfte att skapa ett ekonomiskt utrymme för konst i planering och byggande av offentliga miljöer. ”Konsten är på väg att bli allas egendom”, som dåvarande ecklesiastikministern Arthur Engberg uttryckte det.⁴

Offentliga inköp av löskonst och beställd konst

Figur 6 visar inköp av offentlig konst mellan 1930 och 2018. År 2018 uppgick inköpen till 156,7 miljoner kronor. Under de senaste 30 åren har det totala inköpspriset legat omkring 134 miljoner kronor. Det har varit några toppar upp emot 169 miljoner kronor och några dalar ned mot 109 miljoner kronor. Samtliga siffror är omräknade till 2019 års penningvärde.

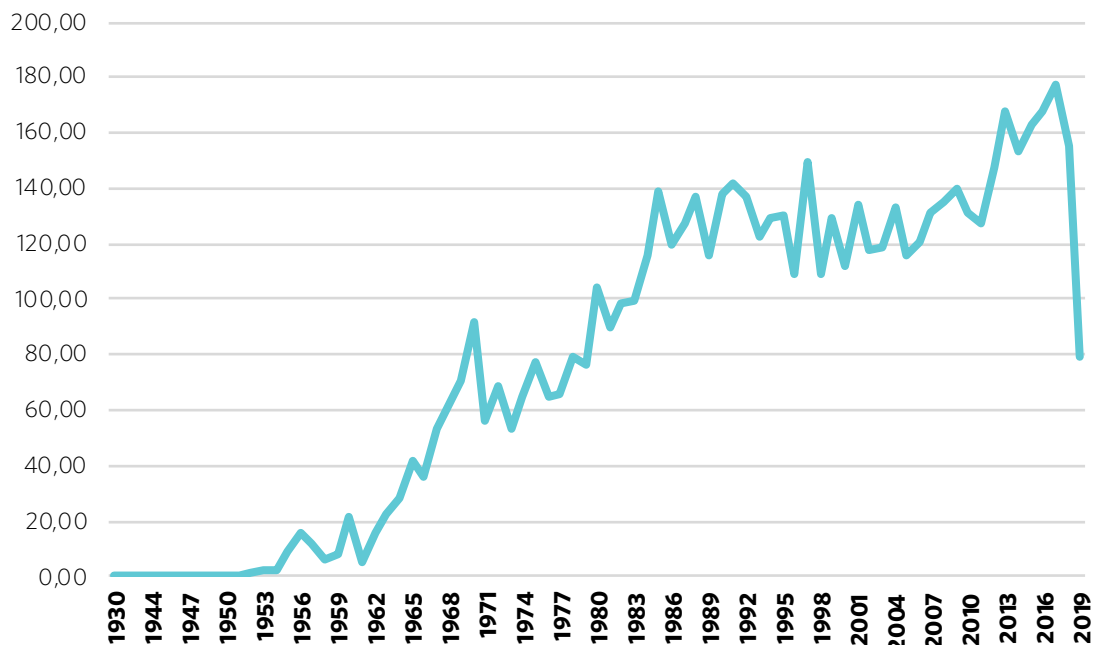
Inköp av offentlig konst delas upp i löskonst och beställd konst. Lös konst innebär sådan konst som inte är fast förankrad i omgivningen, exempelvis tavlor, mindre skulpturer och bonader. Beställd konst i det här sammanhanget kan beskrivas som konstnärlig gestaltning som är fast förankrad konst.

Under 2010-talet har andelen beställd konst legat mellan 70–80 procent av den totala summan och löskonsten har utgjort mellan 20–30 procent. Under tidsperioden 1984–2004 låg andelen beställd konst mellan 56–71 procent. Vid 2005 skedde alltså ett skifte då andelen beställd konst sedan dess ligger cirka 10 procentenheter högre.

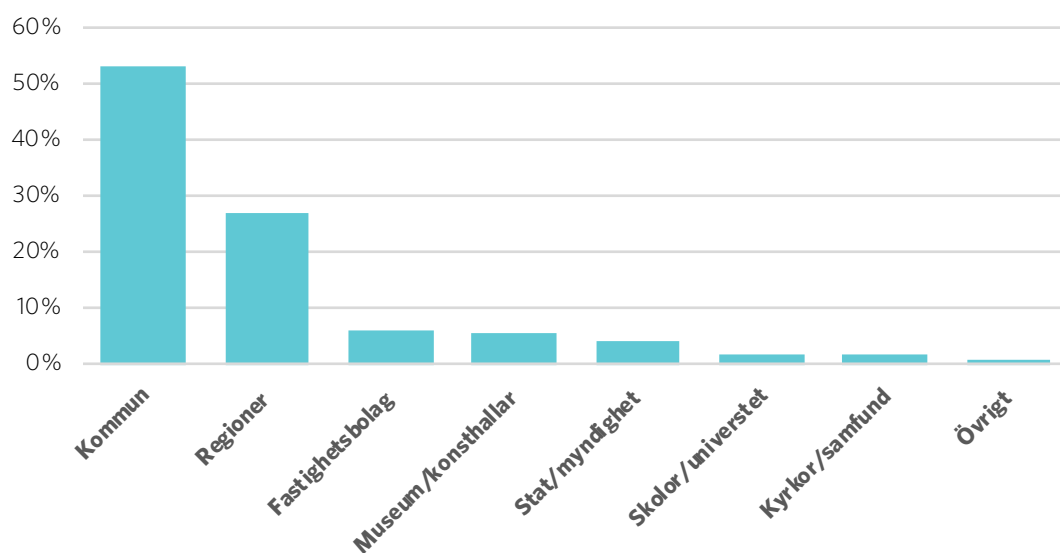
Offentliga aktörer är viktiga köpare av konst; inte enbart för branschen som sådan utan även för att tillgängliggöra konst för medborgare i samhället. Vilka av de offentliga aktörerna är det som köper löskonst och beställd konst? Under perioden oktober 2018 till september 2019 köpte offentliga aktörer in konst för 215 miljoner kronor. I figuren 7 nedan presenteras fördelning mellan köpare i åtta kategorier.

Det är främst kommuner, med en andel om 53,2% av totala inköpen, som köper in löskonst och be-

Figur 6: Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, 1930-2019, mnkr (2019 års penningvärde). Belopp är de av konstnärerna inrapporterade. Källa: Bildupphovsrätt



Figur 7: Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, fördelning mellan köpare. Oktober 2018 - September 2019. Källa: Bildupphovsrätt



³ För en längre diskussion se Konstbranschen i siffror 2017, kapitel "Så har vi mätt".

⁴ År <http://www.kro.se/enprocentsregeln>

⁵ Statistiken sammanställdes under december månad 2019 och ytterligare inköp kommer att rapporteras in under 2020.

⁶ Detta avsnitt har utvecklats med åren 2016-2018 men bygger på texten som återfinns i branschrapporten 2017, sid 18.

ställd konst. Därefter återfinns regioner, med en andel om 26,7%. Övriga sex kategorier av köpare har en andel från 5,9% till 0,9%.

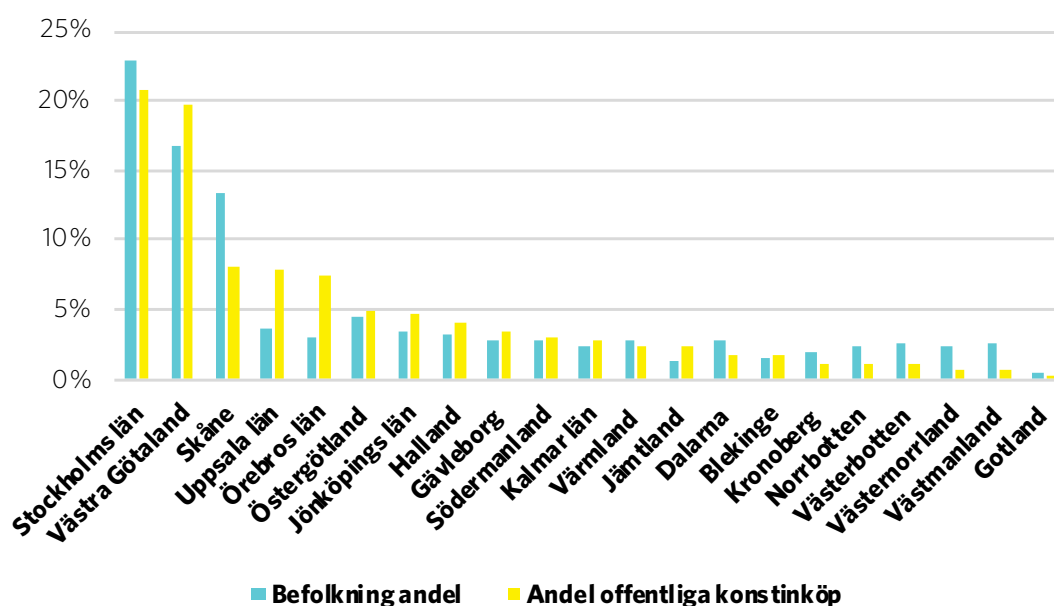
Vid en jämförelse med det som framkom i branschrapporten 2017 gällande fördelning mellan köpare av offentlig konst är kategorierna av aktörer oförändrade. Vad som framkommer, se **tabell 1** nedan, är att kommunens andel av inköp har minskat med 7,2% medan regionernas andel av inköp har ökat med 7,4%. De övriga kategorierna är relativt oförändrade i sin andel av köp.

Då kommuner står för en betydande andel av konstinköp är det intressant att se vilka kommuner, indelat i regioner som gör konstinköp och hur det är relaterat till befolkningsmängd (**figur 8** nedan). Kommuner i Stockholms län står för den största andelen av konstinköp, tätt följt av Västra Götaland vilket är väntat då dessa regioner består av ett antal kommuner. Västra Götaland har dock en högre andel av konstinköp i förhållande till sin andel av Sveriges befolkning, likaså Uppsala län och Örebro län. Regioner och landsting står också för en betydande andel av offentliga konstinköp

Tabell 1: Offentliga inköp av löskonst och beställd konst, fördelning mellan köpare. Jämförelse mellan oktober 2018 - september 2019 och oktober 2015-september 2016. Källa: Bildupphovsrätt

Köpare	Okt. 2018-sept. 2019	Okt. 2015 -sept. 2016
Kommun	53,2%	60,5%
Region/landsting	26,7%	19,3%
Fastighetsbolag	5,9%	7,5%
Museum/Konsthall	5,5%	4,4%
Stat/Myndighet	4,0%	3,6%
Skolor/Universitet	1,9%	i.u
Kyrkor/Samfund	1,9%	3,3%
Övrigt	0,9%	1,4%
Total	100%	100%

Figur 8. Offentliga inköp av löskonst och beställd konst av kommuner indelade i regioner. Oktober 2018-September 2019. Sorterat efter andel av den totala inköpssumman och andel av total befolkning. Källa: Bildupphovsrätt



”Med hjälp av den ökade digitaliseringen, både sociala media såväl som digitala plattformar, så bygger man internationella nätverk utan att faktiskt resa”

**– ur Konstnärernas Riksorganisations
förstudie om internationalisering**

och i **figur 9** nedan presenteras olika regioners andel av inköp av löskonst och beställd konst.

Som framkommer står Stockholms län för en betydande andel av konstinköpen, följt av Västra Götaland, Örebro och Uppsala. Om man ser till förhållandet mellan andel av befolkningen relaterat till andel av konstinköp framkommer att Stockholms län har under perioden köpt in en högre andel av konst i förhållande till sin befolkning. Skåne och Västra Götalands andel av befolkningen står dock inte i paritet med andel av konstinköp.

Jämställdhet i de offentliga inköpen

Som konstaterades i branschrapporten 2017 har aktörer som gör offentliga inköp i högre utsträck-

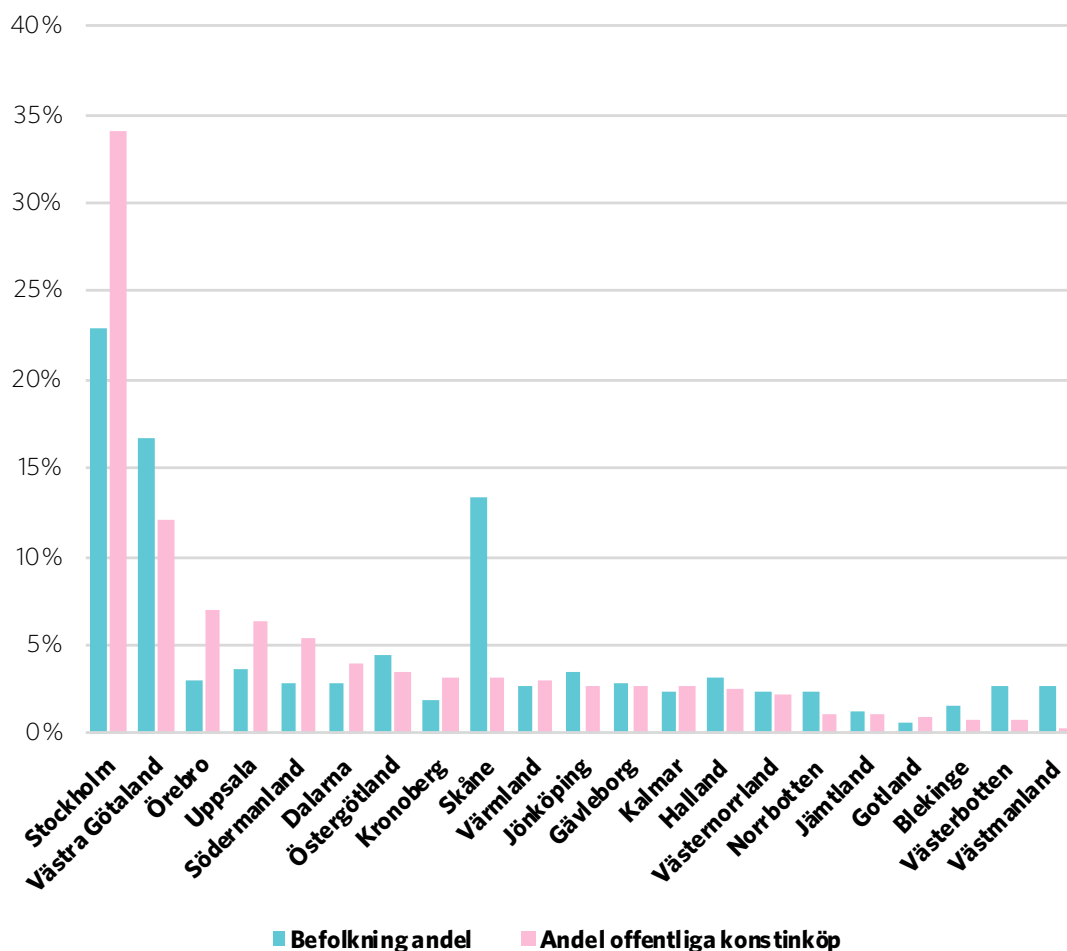
ning köpt in konst av män än konst av kvinnor, sett till tidsperioden 1930 och framåt (se **figur 10**). I årets rapport har dock klyftan skiftat då andelen offentliga aktörer som köper konst av kvinnor är högre under perioden 2009–2019 (se **figur 11**).

Konstföreningar som förmedlare av konst

Konstföreningar har som huvudsyfte att främja konstbildning. Målsättningarna är att via konstföreningarna öka människors kunskap om konst och konstliv och att genom konstlotterier samt spridning och visning av konst öka förståelsen för nya konstnärliga uttrycksformer, ett vidgat konstbegrepp och mångkulturella dimensioner.⁷

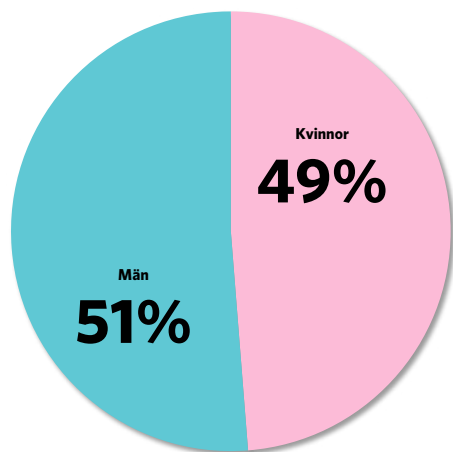
Det finns tre olika typer av konstföreningar: Allmänna konstföreningar, konstföreningar på arbetsplatser samt konstnärsdrivna konstfören-

Figur 9. Offentliga inköp av löskonst och beställd konst av regioner/landsting. Oktober 2018-September 2019. Sorterat efter andel av den totala inköpssumman och andel av befolkning. Källa: Bildupphovsrätt

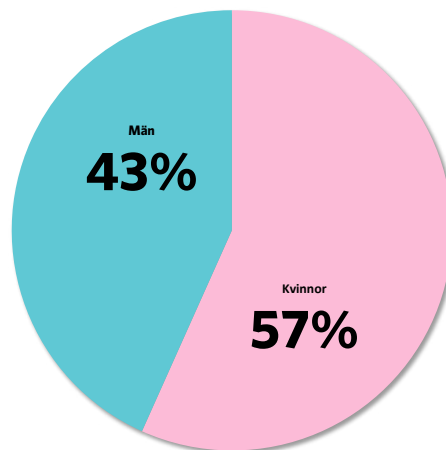


⁷ Från Riksförbundet för Sveriges konstföreningars hemsida www.sverigeskonstforeningar.nu

Figur 10. Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, 1930-2019 bruten tidslinje. Summa av inköspris. Fördelning mellan män och kvinnor. Källa: Bildupphovsrätt.



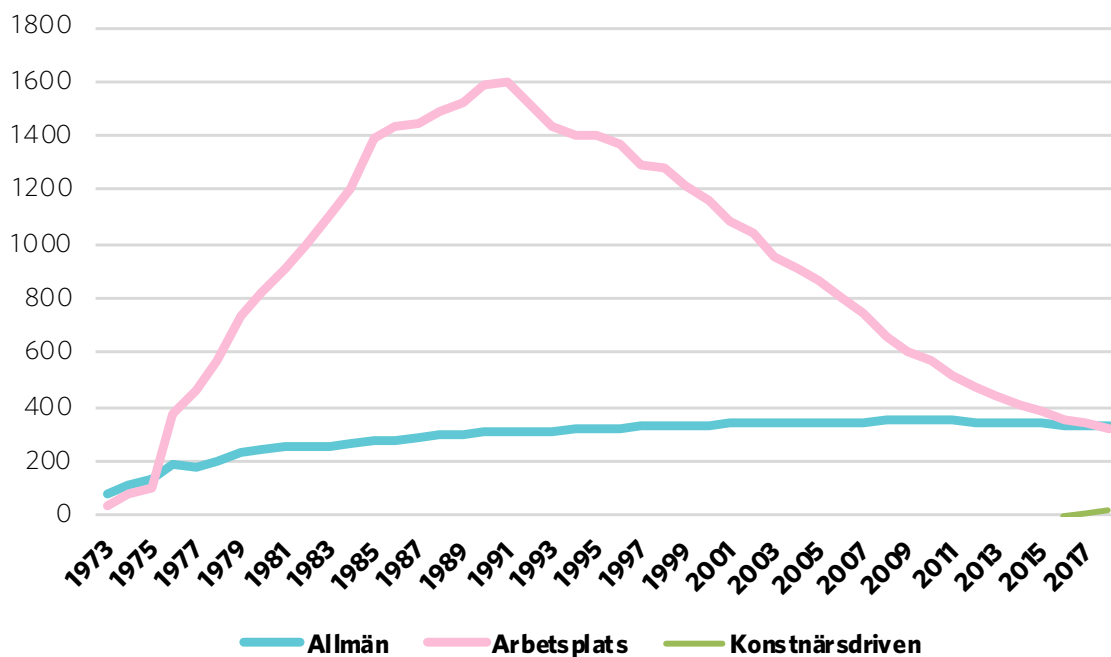
Figur 11: Offentliga inköp av lös konst och beställd konst, 2009-2019. Summa av inköspris. Fördelning mellan män och kvinnor. Källa: Bildupphovsrätt.



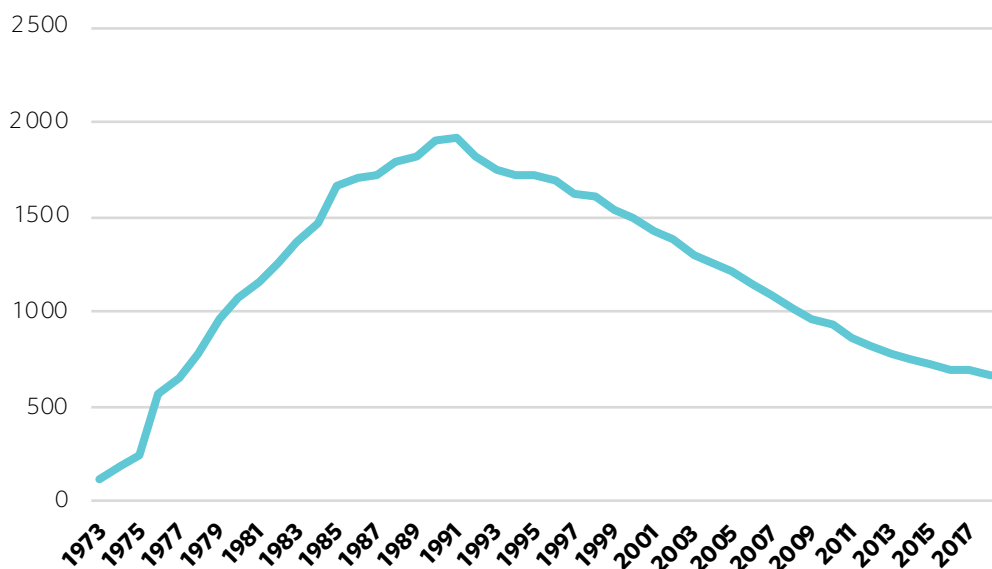
ingar, där de två förstnämnda har dominerat sett över tid. År 1973 bildades Riksförbundet för Sveriges konstföreningar. De konstnärdrivna är en ny form av konstförening som introducerades 2016. I figurerna 12 och 13 nedan presenteras utvecklingen av antalet konstföreningar av respektive

typ från år 1973 till år 2018, samt det totala antalet konstföreningar under samma tidsperiod. **Figur 14** illustrerar anslutna konstföreningars inrapporterade egna konstinköp från år 1990 till och med år 2005, samt från år 2012 till och med år 2018. Givet att antalet konstförening-

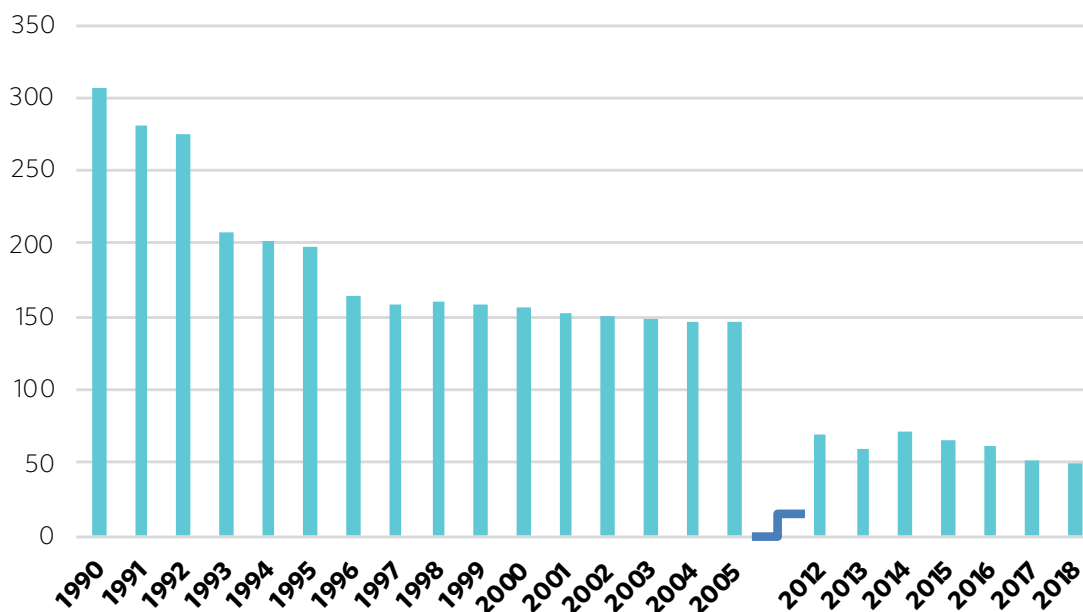
Figur 12. Utvecklingen av antalet konstföreningar som är medlemmar i Riksförbundet Sveriges konstföreningar, år 1973-2018, uppdelat på typ av konstförening. Källa: Sveriges Konstföreningar.



Figur 13: Utvecklingen av antalet konstföreningar som är medlemmar i Riksförbundet Sveriges konstföreningar, år 1973–2018. Källa: Sveriges Konstföreningar.



Figur 14. Anslutna konstföreningars inrapporterade egna konstinköp, omräknat till 2019 års penningvärde (mnkr), OBS! Bruten tidsserie (1990–2005; 2012–2018) Källa: Sveriges Konstföreningar



är har minskat så följer volymen av konstinköp samma mönster.

År 2018 köptes det in konst till ett värde om 50 miljoner kronor. År 2012 köptes det in konst för 70,3 miljoner kronor vilket kan jämföras med inköp år 2005 för 147,3 miljoner kronor. En markant minskning med 77 miljoner kronor.

Digitala plattformar som säljkanal

I den statliga utredningen ”Konstnär – oavsett villkor” (SOU 2018:23) konstateras att få studier har beaktat digitaliseringens konsekvenser för konstnärligt yrkesutövande och konstnärernas situation. En slutsats i rapporten är att konstnärernas yrkesutövande fortsatt kommer att

påverkas starkt av digitaliseringen. Alla aktörer inom konstområdet använder sig i dag av den digitala tekniken i sina verksamheter. I utredningen konstateras att köpare av konst har i stor utsträckning anpassat sig till den digitala utvecklingen och de har ökat sin konsumtion av digitala medier och kanaler. I SOU 2018:23 konstateras att upphovsrättens betydelse har ökat på grund av utvecklingen och att upphovsrätten till och med kan utmanas i och med tekniska innovationer och förändrade affärsmodeller som digitaliseringen för med sig. Den ökade digitaliseringen kan försvåra kontrollen av att de upphovsrättsliga reglerna följs.

För försäljningen av konst innebär den ökade digitaliseringen nya sätt att nå ut till potentiella köpare. Antalet digitala plattformar som säljer konst har ökat och i branschen diskuteras allt mer för- och nackdelar med så kallade virtuella showrooms. Fördelarna är bland annat att konstnärer kan nå potentiella köpare med relativt små medel. En fördel som lyfts fram är även att det kräver mindre resande för att delta i mässor, det vill säga ett minskat miljöavtryck. Nackdelarna som lyfts fram är att det tar bort det så viktiga mötet mellan konstnär och köpare som möjliggör förmedling av tyst kunskap och känsla av konst.

I en orientering av digitala plattformar som Konstnärernas Riksorganisation genomförde hösten 2019 identifierades så många som 32 digitala plattformar. Tio av dessa plattformar är svenskregistrerade företag. Sex av dessa tio företag har startats de senaste fyra åren och en genomgång påvisar en starkt ökad omsättning årligen. Att genom officiell statistik kartlägga antalet företag som driver digitala plattformar för förmedling och försäljning av konst försvåras av att det inte finns en entydig SNI-kod för denna form av verksamhet. De tio svenskregistrerade plattformar som Konstnärernas Riksorganisation identifierade är registrerade som exempelvis postorder- eller dataprogrammeringsföretag såväl som konst eller galleri.

Konstnärernas inkomster

När det gäller statistik för konstnärernas inkomster har vi utgått, precis som i branschrapporten 2017, från Konstnärsnämndens rapport "Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor" (2016). Uppgifter om konstnärer inom bild och form går inte att få fram via SCB:s statistik vilket gör Konstnärsnämndens rapport fortfarande

aktuell. I rapporten presenteras konstnärer inom bild och form i intervallet mellan 20–66 år vilket omfattar 10 057 personer. Av dessa var 4 638 bildkonstnärer, 2 101 fotografer, 1 858 konsthantverkare/designer och 1 460 illustratörer/tecknare.

Konstnärer tjänar generellt lägre än befolkningen i övrigt. Att medelinkomsten ligger över medianinkomsten tyder dock på att det finns konstnärer som har inkomster över medianinkomsten. Kvinnor i de olika konstnärgrupperna ligger under medelinkomsten medan män tjänar över medelinkomst. Som exempel, kvinnor som är bild och formkonstnärer har en medelinkomst på 185 596 kr medan motsvarande grupp män har en medelinkomst om 195 320 kr.

Tabell 2. Sammanräknad förvärvsinkomst 2014 för konstnärer, ålder 20-66 år. Källa: Konstnärsnämnden.⁸

	Medelinkomst	Medianinkomst
Bild och form	200 485	178 420
Bildkonstnär	176 874	157 660
Fotograf	250 616	237 159
Konsthantverkare	174 328	155 028
Tecknare/illustratörer	236 636	220 127
Hela befolkningen	301 869	290 064

Upphovsrättsliga intäkter baserade på försäljning

När konsthandlare säljer vidare ett verk för minst 2 275 kr (år 2018) har uphovspersonen eller dennes arvingar enligt lag rätt till en liten del av försäljningspriset, i dagsläget ca 5%. Det kallas följerrätt och det är säljaren som ska betala denna. Bildupphovsrätt inkasserar och betalar ut ersättning till både svenska och utländska konstnärer. Följerätten gäller i 70 år efter att konstnären har avlidit och betalas då ut till konstnärens efterlevande. Det innebär att år 2019 ska följerrätt betalas ut för konstförsäljningar där konstnären dog tidigast 1949.⁹ Den 1 juli 2018 förstärktes följerrätten i och med att säljare enligt lag blev skyldig att redovisa sina försäljningar till Bildupphovsrätt.

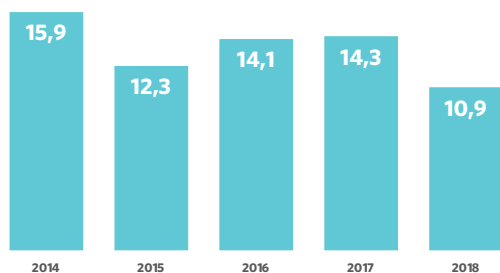
⁸ "Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor" (2016), sid 41.

⁹ Bildupphovsrätts årsredovisning 2018, sid 10.

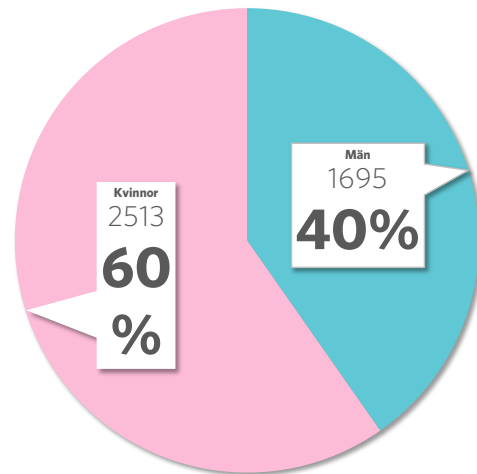
I figur 15 nedan redovisas inkassering av följerätt mellan åren 2014 och år 2018, enligt uppgift från Bildupphovsrätts årsredovisningar. Inkassering av följerätt varierar mellan 10,9 miljoner år 2018 till 15,9 miljoner år 2014. Då ansvaret åligger säljaren kan det finnas en osäkerhet och eftersläpning i inbetalning av följerätten. Siffrorna för år 2018 kan därför komma att ändras. Om man bortser från år 2018 har inkassering av följerätt legat relativt jämnt över åren.

Individuell visningsersättning (IV) är ett statligt anslag som Bildupphovsrätt ansvarar för att betala ut till konstnärer som har sålt verk till det offentliga. Ersättningen är en kompensation för den inskränkning som görs i konstnärens ensamrätt genom upphovsrättslagens § 20. Bildupphovs-

Figur 15. Inkassering av följerätt år 2014 till 2018 i mnkr. Omräknat i 2019 års penningvärde. Källa Bildupphovsrätt.



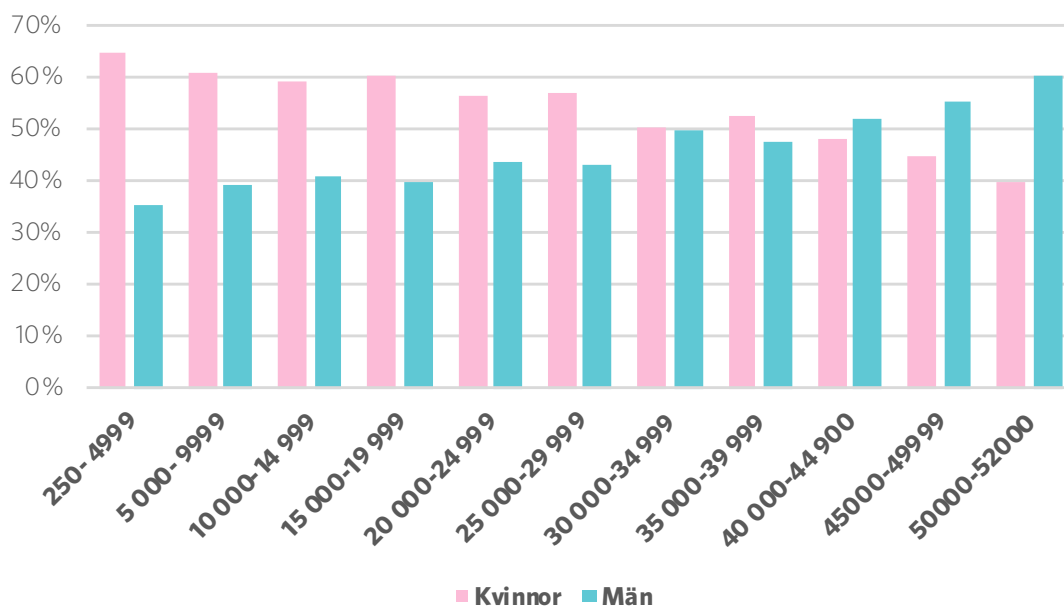
Figur 16. Andel mottagare av IV-ersättning fördelat på kvinnor och män år 2018. Källa: Bildupphovsrätt.



rätt fördelar IV till alla konstnärer som har rätt till den, oavsett om de är medlemmar eller ej.

En jämförelse med branschrapporten 2017 visar att antalet mottagare av IV-ersättning har ökat med 448 stycken, från 3 760 år 2016 till 4 208 år 2018. När det gäller fördelningen mellan män och kvinnor har det inte skett några större förändringar. I figur 16 presenteras att andelen mottagare av IV-ersättning år 2018 var 60% kvinnor och 40% män. Motsvarande fördelningar år 2016 i föregå-

Figur 17: Mottagare av Individuell visningsersättning, fördelning över kön i respektive utbetalningsintervall i kronor, 2018. Källa: Bildupphovsrätt.



ende rapport var 58% kvinnor och 42% män. Det högsta belopp som utbetalas som IV har till år 2018 höjts till 52 000 kr. IV har även under perioden breddats till fler miljöer med offentlig konst. Vårdinrättningar, undervisningsanordnare, omsorger samt bostadsområden omfattas efter ändringen av IV. Därtill har vissa mindre justeringar gjorts gällande museer, konsthallar och liknande.

I **figur 17** presenteras siffror som visar på fördelning mellan män och kvinnor inom respektive utbetalningsintervall för år 2018. Som exempel är fördelningen mellan kvinnor och män i det lägsta utbetalningsintervallen 65% respektive 35%. I intervallen 30 000 kr till och med 39 999 kr är fördelningen relativt jämn mellan män och kvinnor. I de högre utbetalningsintervallen är det övervägande män.

Konst på export och import

Konstbranschen blir allt mer globaliserad. Svenska konstnärer, gallerister, curatorer och andra aktörer i branschen verkar och arbetar i högre grad internationellt. Det händer att en konstnär först blir känd utomlands och genom det drar till sig uppmärksamhet i Sverige. Andra arbetar med Sverige som bas men rör sig mellan olika världsdelar genom att synas på mässor eller arbeta i olika gestaltningsprojekt. Att synas på in-

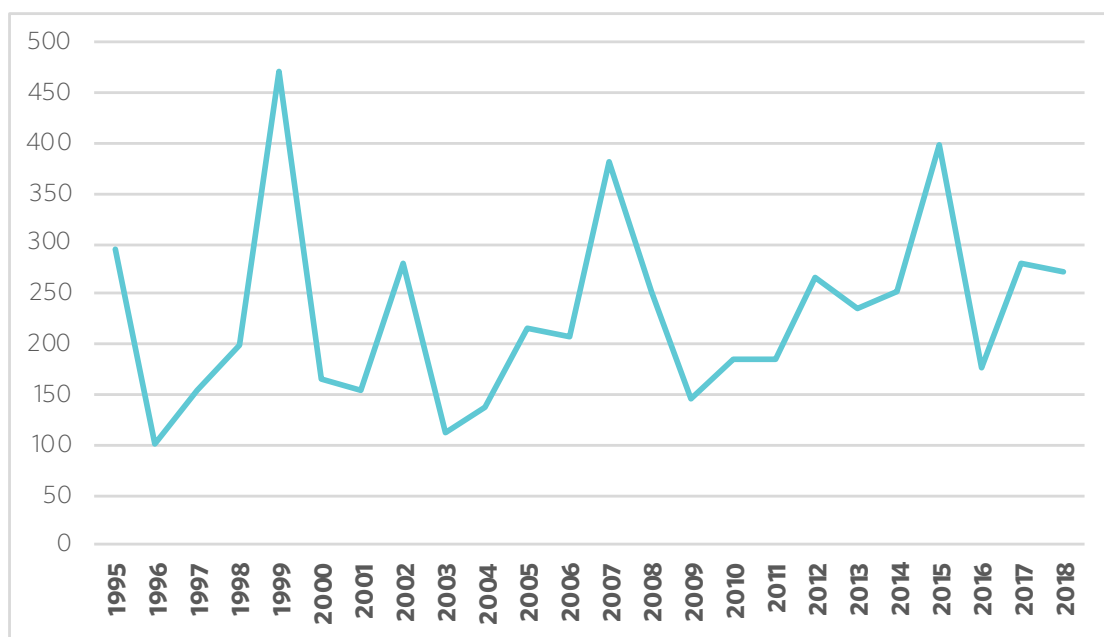
ternationella mässor som gallerist eller konstnär kan vara ett viktigt sätt att internationaliseras. Studier visar även på att konstnärernas möjligheter att vistas i internationella miljöer, såsom på residens, bidrar till att utveckla kontakter och nätverk i olika länder som framöver kan bidra till verksamhet och försäljning internationellt.

Sveriges export av konst

Sveriges export av konst mäts som värdet av målningar och teckningar utförda helt för hand, collage och liknande prydnadstavlor, konstgrafiska originalblad och originalskulpturer som passerar den svenska gränsen efter att de har sålts till en köpare i utlandet.¹⁰ Utifrån statistik från SCB presenteras i detta avsnitt värdet av varuexport av konst över tid, geografiskt nedbruten på olika världsdelar samt de tio länder i Europa som är de största mottagarna av svensk konst. Som väntat varierar export av konst mellan åren 1995 och 2018 men intressant att notera är att export av konst har ökat de senaste två åren efter kraftig nedgång 2015 till 2016.

I **figur 19** presenteras fördelningen i andelar av varuexport av svensk konst till olika delar av världen under perioden 2014 till 2018. I huvudsak går varuexporten av svensk konst till Nordamerika (45,9%) och Europa (44,5%). Asien står för 8,2% av mottagandet medan resten av världen står för

Figur 18. Varuexport av konst, mnkr i 2019-års penningvärde. 1995 till 2018. Källa: SCB.

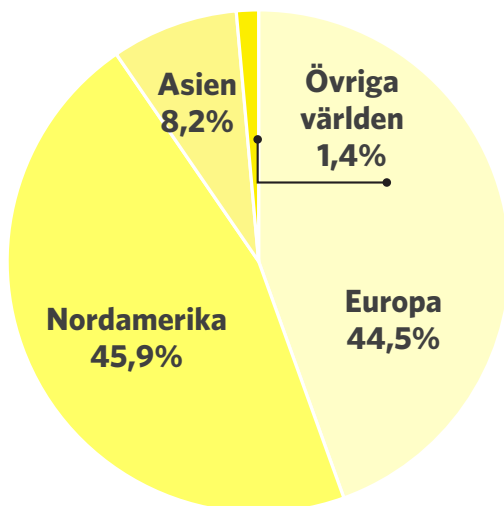


¹⁰ Enligt Kombinerade Nomenklaturen 97011000, 97019000, 97020000, 97030000

1,4%. Jämfört med 2017 års rapport är fördelningen i stora drag den samma, även om Nordamerika gått om och blivit en något större mottagare än Europa under perioden.

Tabell 3 till höger redovisar exporten till de tio europeiska länder som huvudsakligen köpt in svensk konst under perioden 2014–2018. Schweiz är det enskilt största mottagarlandet följt av Norge och därefter Polen på tredje plats. Även i 2017 års branschrapport, som visade svensk konstexport 2012–2016 var Schweiz det största mottagarlandet följt av Norge. Schweiz står för så mycket som 21% av den totala exporten av konst.

Figur 19: Andel i varuexport av konst, geografiskt nedbrutet, summa år 2014–2018. Ej bortfallsjusterat. Källa: SCB



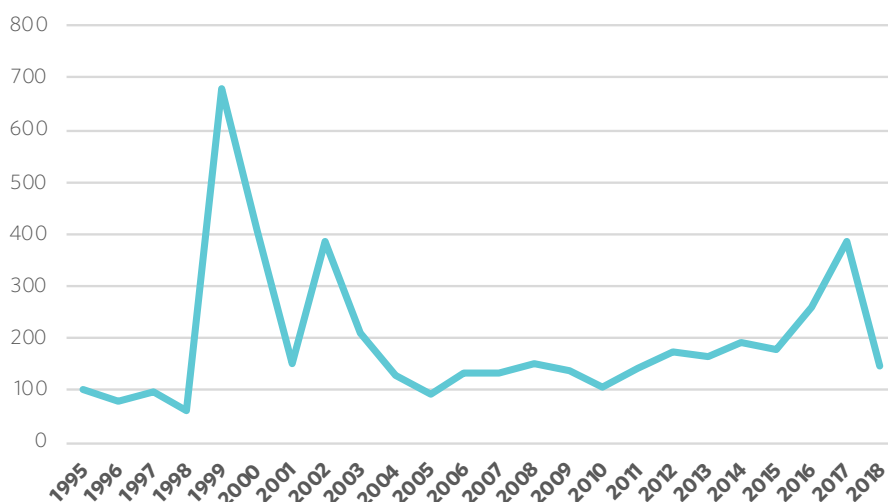
Tabell 3. De tio europeiska länder dit den svenska exporten av konst har gått under åren 2014–2018. Källa: SCB

Land	Total export år 2014-2018 (mnkr)	Årligt medelvärde (mnkr)
Schweiz	277,6	55,5
Norge	147,3	29,5
Polen	49,3	9,9
Storbritannien	34,2	6,8
Ryssland	25,6	5,1
Danmark	17,6	3,5
Tyskland	5,5	1,1
Nederländerna	4,9	0,98

Sveriges import av konst

Sveriges import av konst mäts, precis som exporten, i denna rapport som värdet av målningar och teckningar utförda helt för hand, kollage och liknande prydnadstavlor, konstgrafiska originalblad och originalsulpturer som kommer in i Sverige efter att ha köpts av en köpare.¹¹ Utifrån statistik från SCB presenteras i detta avsnitt värdet av varuimport av konst över tid, geografiskt nedbrutet på olika världsdelar samt de tio länder i Europa som är de största producenterna för konstinköp till Sverige.

Under åren 2015 till år 2017 ökade importen av konst till 388 miljoner kr för att sedan minska till 149 miljoner kronor år 2018. Vad ökningen av konstimport beror på är svårt att säga. En drivande faktor kan vara att svensk ekonomi har befunnit sig i en högkonjunktur och att kostnaden för kapital har varit låg.



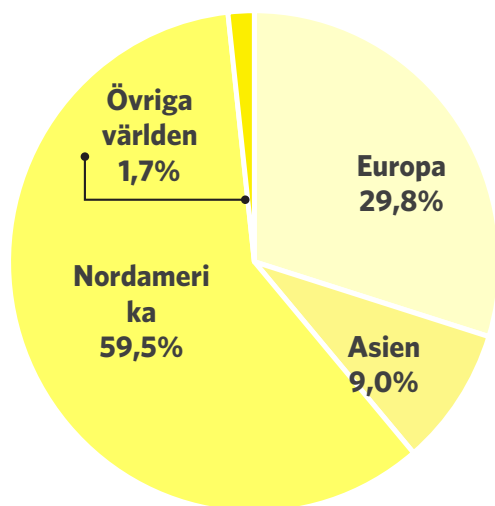
Figur 20. Varuimport av konst, mnkr i 2019 års penningvärde. 1995 till 2018. Källa SCB

**”Gränsen mellan att vara lokal
och global suddas ut alltmer”**

**– Bildkonstnär om möjligheterna att
internationaliseras**

¹¹ Enligt Kombinerade Nomenklaturen 97011000, 97019000,
97020000, 97030000

Figur 21: Andel av varuimport av konst, geografiskt nedbrutet, summa år 2014-2018. Ej bortfallsjusterat. Källa SCB



Nordamerika står för den största andelen (59,5%) av den konst som Sverige köper in, följt av Europa (29,8%). I ”Konstbranschen i siffror 2017” redovisades perioden 2012-2016. Då stod Nordamerika för (47,5%), följt av Europa (41,2%).

När det gäller vilka länder inköpen skedde från har det endast skett små förändringar. I 2017 års rapporten var Danmark det land från vilket Sverige köpte in mest konst, följt av Schweiz och Norge. Import av konst har under åren 2014 till 2018 främst skett från Schweiz, följt av Norge och Danmark.

Tabell 4. De tio europeiska länder varifrån den svenska konstimporten har varit störst under åren 2014-2018. Källa SCB

	Land	Total export år 2014-2018 (mnkr)	Årligt medelvärde (mnkr)	Andel av svensk total export %
1	Schweiz	63,3	12,66	25,71%
2	Norge	55,8	11,16	5,04%
3	Danmark	43,4	8,68	3,92%
4	Tyskland	38,7	7,74	3,5%
5	Storbritannien	37,0	7,4	3,34%
6	Österrike	23,5	4,7	2,12%
7	Belgien	20,0	4	1,80%
8	Spanien	15,6	3,12	1,41%
9	Frankrike	12,0	2,4	1,08%
10	Finland	8,8	1,76	0,79%

Avslutande diskussion

Syftet med denna studie har varit att, utifrån tillgänglig statistik, beskriva delar av konstbranschens försäljning av konst. Då studien bygger på en rapport som togs fram 2017 har även jämförelser gjorts med denna.

Rapporten visar att antal gallerier och konsthandlare fortsätter att minska. År 2011 fanns det 916 företag medan år 2019 fanns det 752 företag. Det är en minskning med 18 procent. Offentliga aktörer är fortsatt viktiga för inköp av beställd respektive lös konst. Sett över tidsperioden 1930 till idag har offentliga inköp av konst ökat och det är kommuner som står för drygt hälften av inköpen. Regioner står även för betydande del av konstinköpen. I rapporten år 2017 var fördelningen mellan grupper av offentliga köpare den samma. I rapporten år 2017 konstaterades att antal konstföreningar minskade, likaså konstföreningarnas inköp. Det är en trend som håller i sig. I denna rapport presenteras utvecklingen av antal konstföreningar sen 1973 vilket visar på att antalet konstföreningar ökade successivt från åren 1973 till 1991 för att sedan minska. Detta har resulterat i en markant minskning av inköp till konstföreningar sett över tid från 1991.

I branschrapporten år 2017 konstaterades att internationell handel av konst var positiv, en trend som håller i sig visar denna rapport på. Schweiz är främsta handelspart både när det gäller export och import av konst. En intressant, men svåratt trend, är digitala plattformar som försäljningskanal av konst. Dessa mättes inte i föregående rapport men kommer att bli intressanta att följa framöver

Vidare studier

Det finns många möjliga kompletterande studier som skulle kunna genomföras för att förbättra och fördjupa kunskapen om den svenska konstbranschen. Det är två studier som vi ser som intressanta för Konstnärernas Riksorganisation att arbeta vidare med. För det första handlar det om fördjupningsstudier kring digitala plattformar, dels för att diskutera upphovsrättsliga frågor relaterat till den ökade digitala försäljningen av konst, dels att få ökad förståelse kring konstnärers och konstköparens attityd till digitala plattformar som kanal för att sälja och köpa konst. Den andra studien föreslås fokusera på den ökade internationaliseringen av konstmarknaden och hur svenska konstnärer står sig i den internationella konkurrensen.

Hur har vi mätt?

Fördjupad diskussion om metod och underlag

Den statistik som har använts i ”Konstbranschen i siffror 2019” kommer från olika typer av källor och har inhämtats på olika sätt. Myndigheten Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för officiell statistik och annan statlig statistik som tillgängliggörs via den så kallade statistikdatabasen, öppen för allmänheten. Härifrån har uppgifter rörande konsthandlare och galleriers försäljning av konst, såväl som import och export av konst, inhämtats. Från myndigheten Konstnärnämnden har uppgifter rörande konstnärers inkomster inhämtats.

Intresseorganisationerna Bildupphovsrätt och Sveriges konstföreningar har bidragit med statistik utifrån sina respektive uppdrag och inriktningar. Bildupphovsrätt har i uppdrag att tillvarata upphovspersoners ekonomiska och upphovsrättsliga intressen. Bildupphovsrätt gör detta genom att fördela ersättningar som antingen samlas in i samband med försäljningar av konst eller utifrån statliga anslag. Utifrån detta uppdrag har Bildupphovsrätt statistik om bland annat offentliga aktörers inköp av konst, inkassering av följerrätt och utbetalning av Individuell visningsrätt. Sveriges konstföreningar representerar de konstföreningar som finns runt om i Sverige. Utifrån sitt ändamål, att tillvarata dessa konstföreningars intressen, finns statistik om antalet konstföreningar, medlemmar och inköp av konst.

I samband med datainsamlingen har sonderande möten och intervjuer genomförts i syfte att få en ökad förståelse för statistik om konstbranschen och vilka begränsningar som statistiken har.

Gallerier och konsthandlare. För uppgifter om gallerier och konsthandlare har vi använt SNI-kod 47.783 för Specialiserad butikshandel med konst samt galleriverksamhet. Uppgifter gällande omsättning har hämtats från Statistiska centralbyråns databas Företagens ekonomi, antalet anställda från databasen Företagsdatabas. Företagsdatabas (FDB) är ett register över samtliga företag, myndigheter, organisationer och deras arbetsställen medan Företagens ekonomi (FEK)

är en undersökning som belyser näringslivet och innehåller företagsekonomiska uppgifter. Detta medför att antalet företag per år i de olika tabellerna kan skilja sig åt.

Då statistiken för gallerier och konsthandlare är sammanslagen undersökte vi även omsättningen för gruppen gallerier specifikt genom att ta fram uppgifter för medlemmarna i Galleriförbundet via databasen Retriever Business. Uppgifterna för denna grupp jämfördes med gruppen av företagare (0-4 anställda) inom SNI 47.783 Specialiserad butikshandel med konst samt galleriverksamhet gällande omsättning.

Digitala plattformar är en relativt ny kanal för konstnärer att sälja konst. Utifrån en av Konstnärernas Riksorganisation nyligen genomförd översikt av digitala plattformar registrerade i Sverige, såväl som internationellt, sammanställdes via databasen Retriever Business företagsuppgifter för de svenska plattformarna. Särskilt intressant, utifrån syftet med denna rapport, var omsättningssiffror över tid.

Auktionsförsäljning av konst. Statistik kring försäljningar på auktionsmarknaden bygger på uppgifter för det klubbade priset för respektive kontraktvärde för konstverk som är berättigade till så kallad Följerrätt. Denna statistik samlas in av Bildupphovsrätt som en del av det ansvar de har för att ta in uppgifter från vidareförsäljning och förmedla till konstnären eller konstnärens efterlevande. År 2018 hade Bildupphovsrätt fått inbetalningar av följerrätt för 15 154 försäljningar.

Inköp av offentlig konst. Statistik kring offentlig inköp av lös konst och beställd konst bygger på inköpspriset för konstverk vars upphovsperson har varit berättigad till den Individuella visningsersättningen (IV-ersättning). Denna statistik samlas in av Bildupphovsrätt.

Konstföreningars konstinköp. Via Sveriges konstföreningar inhämtades statistik om hur konstföreningarnas konstinköp har utvecklats över tid

samt antal konstföreningar och antalet medlemmar.

Konstnärernas inkomster. Det finns ingen avgränsad statistik hos SCB för att mäta inkomst för konstnärer inom bild- och formområdet. Som utgångspunkt för att diskutera konstnärer utgick vi från Konstnärsnämndens rapport ”Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor” från år 2016. Det är den mest heltäckande rapport som finns på området även om den presenterades för snart fyra år sedan och det kan tänkas ha skett förändringar sedan dess. Härifrån hämtades statistik om konstnärers medel- och medianinkomster.

Ytterligare källor till inkomst för konstnärer är Individuell visningsersättning och följerrätt. Utbetalning av dessa ansvarar Bildupphovsrätt för. Med stöd av organisationens statistik kartlades utbetalningar och utbetalningsintervall över tid såväl som fördelningen av utbetalningar till män respektive kvinnor.

Konst på export och import. Statistik kring export och import av varor bygger på SCB:s statistik över

utrikeshandel med varor. Statistiken är bearbetad efter den så kallade Kombinerade Nomenklaturen (KN), vilket är en statistisk standard som används av samtliga EU-länder. Statistiken vi använder i denna rapport bygger på KN8, den mest detaljerade nivån som delar in statistiken efter cirka 9 400 varugrupper. Dessa fyra koder har vi identifierat som koder för konstverk (se **tabell 5**).

Tabell 5. Statistiska varukoder för konst enligt Kombinerade Nomenklaturen

KN-kod	Beskrivning
97011000	Målningar och teckningar utförda helt för hand (exkl. teckningar enligt nr 4096 och handdekorerade föremål)
97019000	Kollage och liknande prydnadstavlor
97020000	Konstgrafiska originalblad
97030000	Originalskulpturer, oavsett material

Källförteckning

Artiklar och rapporter

Konstnärsnämnden (2016) Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor.

Konstnärernas Riksorganisation (2017) Konstbranschen i siffror 2017.

SOU (2018:23). Konstnär - oavsett villkor, Konstnärspolitiska utredningen.

Tillväxtverket (2019). Ge plats på scen! Kulturförretagen vill växa.

Volante Research (2017). Exportera kreativitet.

Webbkällor

<https://bildupphovsratt.se/foreningshandlingar>

<http://galleriforbundet.se/medlemmar/>

www.kro.se/enprocentsregeln

www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/kombinerade-nomenklaturen-kn/

www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-naringsgrensindelning-sni/

www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/

www.sverigeskonstforeningar.nu/om-oss/

Bilagor

Bilaga 1: Konstbranschens aktörer

Det finns en mängd aktörer som på olika sätt är verksamma inom eller relaterar till konstbranschen och nedan följer en beskrivning av de mest centrala. Utgångspunkten för vilka aktörer som beskrivs är den workshop som genomfördes inför förra branschrapporten 2017 och andra rapporter som analyserar konstbranschen. Aktörerna har listats i bokstavsordning.

Att beskriva aktörerna på detta sätt skapar en förståelse men också begränsning. Aktörerna nedan ska ses som olika aktörsroller snarare än som liktydigt med en individ eller en organisation. Det vill säga att det inte är ovanligt att en individ eller organisation kan ha flera roller, ibland samtidigt. Till exempel kan en person både vara utövande konstnär och samtidigt driva ett galleri.

Auktionsverk: Deras uppgift är att utvärdera och värdera konstverk och auktionera ut dem till kunder. Auktionsverkets inkomst består framför allt av kommission som tas ut av säljaren. Historiskt har auktionsverken fungerat som medlare mellan köpare och säljare på andrahandsmarknaden, på senare år har de även sålt verk på förstahandsmarknaden.

Biennaler: En biennial är som regel en storskalig och internationell samtida konstutställning som återkommer vartannat år där en curator sätter ihop utställningen utifrån ett särskilt tema. Den äldsta och kanske mest kända är Venedigbiennalen. I Sverige har sedan 2001 Göteborgs Internationella Konstbiennial (GIBCA) anordnats.

Bildupphovsrätt: Bildupphovsrätt i Sverige är en ekonomisk förening som tillvaratar gemensamma upphovsrättsliga intressen för verksamma inom konstnärliga områden.

Curatorer: Skapar utställningar och arbetar på så vis nära konstnären. Det är mer vanligt att en curator arbetar på frilansbasis än som fast anställd på ett museum.

Forskning och utbildning: Utbildningsinstitutioner och andra utbildningsverksamheter är centrala för konstnärlig produktion, som mötesplats för utbyten och utveckling av konstbranschen. Forskning och utbildning har framförallt en långsiktig påverkan på konstbranschen. Under 2000-talet har forskarutbildning i fri konst införts vid flera konstnärliga universitet och högskolor i Sverige.

Gallerister: Ett galleri är ofta den plats där ett konstverk för första gången ställs ut och kommer i kontakt med en publik. Det är alltså genom gallerierna som konstnärerna traditionellt har sålt sina verk och galleristerna får sina intäkter genom kommission för sålda verk. Utställningar på gallerier är därmed som regel avgiftsfria.

Konstföreningar: Ideella konstföreningar har en lång tradition i Sverige. De är ofta knutna till en arbetsplats och en viktig funktion är att köpa in konstverk som sedan lottas ut bland medlemmarna. Det är även vanligt att föreningarna arrangerar utställningar och andra typer av evenemang, exempelvis museibesök eller föreläsningar. I Sverige finns 800 föreningar och 200 000 personer som deltar i deras verksamhet.

Konsthandlare: Agerar främst på andrahandsmarknaden. Det finns konsthandlare som är inriktade på så kallad fine art och det finns mer massproducerad konst som säljs via exempelvis Gallerix.

Konstnären: Upphovsperson till det kreativt skapade verk som på olika sätt handlas med i konstsystemet. Konstnären kan sälja via förmedlare som gallerister eller genom egenförsäljning, exempelvis genom konstnärens ateljé eller någon typ av onlinaplattform. Vanligt är att konstnärer organiserar sig genom eget företag, i en förening eller i ett kooperativ ihop med andra konstnärer.

Kritiker: Tolkar och värderar konstverk, vilket till exempel kan handla om estetik, teknisk skicklighet och om konstnärens avsikt med verket.

Mässor: Utställningar och mötesplatser där gallerier presenterar konst, till exempel Market Art Fair och Affordable Art Fair.

Offentliga museer och konsthallar: Offentliga museer tillgängliggör konst för allmänheten och har en central roll i kulturpolitiken. Museerna har samlingar för konstverk med erkänt konsthistorisk betydelse.

Till skillnad från ett museum innehåller konsthallar oftast tillfälliga utställningar och saknar egna samlingar. Utställningarna kan vara egenproducerade eller tagits in från någon annan producent. Driften kan skötas av till exempel en konstförening, av kommunen, eller privat.

Offentliga organisationer: Stat, landsting/regioner och kommuner köper konst och konstnärliga tjänster. Det kan gälla både konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet och inköp av lös konst, det vill säga mindre och flyttbara konstverk. Inköpsprocessen ser olika ut hos olika aktörer, men ansvaret för inköp kan till exempel ligga hos kommittéer eller olika projektgrupper, även frilansande konstkonstuler verkar som inköpare av offentlig konst.

Privata museer och konsthallar: Under 2000-talet har det blivit vanligare med uppmärksammade privata initiativ till museer i Sverige, kanske framför allt i Stockholmsregionen. Driftformerna för dessa privata museer ser olika ut. Exempelvis utgör vissa ett aktiebolag och andra drivs som en stiftelse. Några exempel på privata museer/konsthallar är Artipelag, Fotografiska, Magasin 3 och Bonniers konsthall.

Privata organisationer och företag: Olika privata organisationer har sedan slutet på 1960-talet uppmuntrats av organiserade intresseföreningar att stödja konstnärlig verksamhet. Företag kan även fungera som samlare, till exempel innehar Deutsche Bank världens största företagssamling bestående av över 50 000 konstverk. Vanligt förekommande är även att byggbolag och fastighetsägare köper konstnärlig gestaltning.

Privatkunder och samlare: Privatkunder är de personer som köper konst för att ha i sitt hem. Att vara konstsamlare kräver ofta ett större kapital där konstinköp inte sällan också görs i syfte att vara en ekonomisk investering.

Rådgivare / Konstkonstuler / Konstagerter: Rådgivarens funktion är bred men kan i grunden sägas vara som förmedlare mellan beställare och utförare. De kan även hjälpa köpare att hantera sina samlingar genom att hitta konst som möter deras olika intressen och smak. Ett annat exempel är företag som erbjuder rådgivning, det kan vara banker som i sin tur förvaltar privatpersoners förmögenheter. Då handlar rådgivningen om hur dessa banker kan investera i konst. Konstagerter arbetar på kommission för en konstnär och fortfarande relativt ovanliga på den svenska marknaden, i USA är de vanligt förekommande.

Självorganiserade konstnärsinitiativ/Kooperativ: Dessa är självorganiserade fria organisationer eller grupper som bland annat kan anta formen av gallerier, ateljéföreningar eller andra plattformar. Några exempel på sådana grupper i Sverige är Gnesta Art Lab, Not Quite och Galleri Syster. Bland konstsamlare har det väckts ett större intresse för denna typ av organisationer.

Bilaga 2: Kontaktpersoner för datainsamling

Greta Burman, förbundschef, Riksförbundet för Sveriges konstföreningar.
Mats Lindberg, vd för Bildupphovsrätt

Rapport

Konstnärernas Riksorganisation.

Rapporten är framtagen på uppdrag av
Konstnärernas Riksorganisation av Governo
Författare: Maria Adenfelt, managementkonsult
Grafisk form av Ebba Bonde och Geska Brecevic
Februari 2020

www.kro.se

I SAMARBETE MED:

**.K.H.
.V.C.**
KONSTANTVERKSCENTRUM

SK
Svenska
Konstnärsförbundet



SVERIGES KONSTFÖRENINGAR

B Bildupphovsrätt
I SVERIGE

S G
F Svenska
Galleriförbundet

Rapport

**Konstnärernas
Riksorganisation.**